

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ ห้วยราช จังหวัด บุรีรัมย์
ข้อมูล ณ วันที่ ๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายโปง พิमानรัมย์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖๑ ม. ๒ ต. โคกเหล็ก อ. ห้วยราช จ. บุรีรัมย์

โทรศัพท์ - Facebook - Line -

เกิด พ.ศ. ๒๕๓๓ ปัจจุบันอายุ ๓๕ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) การลดต้นทุนการผลิตข้าว/การทำน้ำส้มควันไม้

๒) การเลี้ยงแพะ

๓) การทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ

๔) การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืช

๕) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การผลิตข้าวคุณภาพ

- การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- เกษตรผสมผสาน

- การทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การพัฒนาคุณภาพ การผลิตสินค้าเกษตร การบริหารจัดการกลุ่ม

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก.

หลักสูตรการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี

กระบวนการผลิตข้าวให้ได้ตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี (GAP-SEED) ซึ่งมีกระบวนการการบริหารจัดการ ดังนี้

1. เลือกใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพ การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีจะช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต เนื่องจากต้นข้าวจากเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี จะแข็งแรง เติบโตเร็ว ต้านทานโรคและศัตรูพืชได้ดีกว่า จึงให้ผลผลิตมากกว่าและช่วยลดต้นทุนค่าสารกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นผลตอบแทนที่ได้ต่อหน่วยสูงกว่า และต้นทุนการผลิตต่ำ

2. การปรับเปลี่ยนจากการทำนาหว่านเป็นการทำนาหยอดการทำนาหยอดเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคอีสานที่ปลูกข้าวหอมมะลิ ทั้งนี้ การทำนาหยอด เป็นวิธีการปลูกข้าวแบบใหม่ที่แตกต่างกันจากการปลูกหว่านแบบเดิม ตรงที่ใช้เมล็ดพันธุ์น้อยลง ทำให้ลดต้นทุนในการผลิต ซึ่งปกตินาหว่านจะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 25 ถึง 30 กิโลกรัมต่อไร่ แต่นาหยอดใช้เมล็ดพันธุ์ 7 ถึง 12 กิโลกรัมต่อไร่

3. การลดต้นทุนการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ด้วยการปลูกปอเทืองใช้เป็นปุ๋ยพืชสดเพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน และทำปุ๋ยน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมการปลูกข้าว เป็นการช่วยลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมี ร่วมกับการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต และการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา แทนการใช้สารกำจัดเชื้อราในนาข้าว

4. การตรวจตัดข้าวปน เป็นวิธีการกำจัดต้นข้าวที่เกิดจากเมล็ดพันธุ์ข้าวอื่นๆ ที่ปนมากับเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ปลูก วิธีการตรวจตัดข้าวปนจะลงตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบว่าข้าวพันธุ์อื่นปน จะต้องตัดข้าวที่ปนนั้นออกทั้งต้นหรือทั้งกอถ้าข้าวแตกกอแล้ว การตัดข้าวปนให้ตัดถึงโคนต้นหรือใช้วิธีถอนทั้งกอ ซึ่งมีขั้นตอนการตรวจข้าวปนต้องลงตรวจตัดข้าวปน 4-5 ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโตของข้าว ระยะกล้า ดูความแตกต่างของสีใบ ความสูงหรือดูการเป็นโรคของข้าว ระยะแตกกอดูความแตกต่างของความสูง สีของต้นและข้าวแดง ระยะออกดอกดูเวลาออกดอกก่อนหรือหลังเปรียบเทียบกับพันธุ์ข้าวหลัก ดูสีของรวงที่ต่างออกไป ดูความสูงที่ต่างจากข้าวที่ปลูกรวมทั้งทรงกอที่ต่างกันระยะโน้มรวงดูสีของเมล็ด ดูหาง รวมทั้งลักษณะของเมล็ดและรวงข้าวที่ต่างกันระยะก่อนเก็บเกี่ยวตรวจดูต้นข้าวที่มีลักษณะแตกต่างออกไป อีกครั้งก่อนเก็บเกี่ยว

5. การเก็บเกี่ยวข้าวให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพ การเก็บเกี่ยวข้าวในระยะที่เมล็ดข้าวสุกเหลืองเกือบทั้งรวงประมาณร้อยละ 80 หรือเก็บเกี่ยวหลังข้าวออกดอกแล้ว 25 ถึง 35 วัน ถ้าเก็บเกี่ยวข้าวช้าเกินไป จะทำให้คอรวงหักและเมล็ดร่วงเสียหาย

6. การรักษาคุณภาพข้าว การลดความชื้นของเมล็ดข้าวด้วยการตากลาน มีข้อควรปฏิบัติ คือ ทำความสะอาดลานตาก ความหนาของกองข้าวที่ตากควรหนาประมาณ 5 – 10 เซนติเมตร การตากข้าว หนาเกินไปจะทำให้การระบายอากาศไม่ดี ข้าวแห้งช้า การตากบางเกินไป ทำให้อุณหภูมิข้าวสูงมีผลต่อความงอกของข้าวได้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด ให้สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ตามแนวทางการถอดบทเรียนฯ ดังนี้ ๑) จัดทำและส่งไฟล์แบบรายงานแผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ที่บันทึกในรูปแบบ Excel ภายในวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ๒) จัดทำและส่งไฟล์แบบรายงานผลการ

[illegible]

ภาคผนวก ๓.๒															แผนราย ศพก.	
แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																
อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔																
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายโปง พิมานรัมย์ สิบห้าหลัก ช้าว																
จุดเด่น ๑.การลดต้นทุนการผลิต (ข้าวอินทรีย์) ๒.การเพิ่มมูลค่าผลผลิต(แปรรูปข้าว)																
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ค.ค.๖๔	พ.ค.๖๔	ธ.ค.๖๔	ม.ค.๖๔	ก.พ.๖๔	มี.ค.๖๔	เม.ย.๖๔	พ.ค.๖๔	มิ.ย.๖๔	ก.ค.๖๔	ส.ค.๖๔	ก.ย.๖๔	
๑. การเตรียมการ																
- ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย																
- ร่วมกับวิสาหกิจเพื่อการพัฒนา ศพก.																
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน																
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้																
๒.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.	๔	ฐาน														
๒.๑ การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
- ฐานเรียนรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิตข้าว/การเลี้ยงแพะ	๑	ฐาน														
- ฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ	๑	ฐาน														
- ฐานเรียนรู้การผลิตสารชีวภัณฑ์	๑	ฐาน														
- ฐานเรียนรู้การใช้ดินตามค่าวิเคราะห์ดิน	๑	ฐาน														
- ฐานเรียนรู้การศูจกพืชผลพืช	๑	ฐาน														
๒.๒ การปรับปรุงจัดทำข้อมูลประจำ ศพก.																
- ข้อมูลวิชาการ																
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร																
๒.๓ พัฒนาศูนย์เครือข่าย																
- คัดเลือกวิสาหกิจศูนย์เครือข่าย	๒	ศูนย์														
- วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย																
- ปรับปรุงพัฒนา ฯลฯ																
๒.๔ คณะกรรมการ ศพก.																
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.	๔	ครั้ง														
๓. การให้บริการของ ศพก.																
๓.๑ การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	๑๒	ครั้ง														
๓.๒ การให้บริการด้านการเกษตร	๑๒	ครั้ง														
๓.๔ การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน																
๔. การอบรมเกษตรกร																
- การอบรมเกษตรกรผู้นำด้านหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ของ ศพก. ตลอดจนกลไกติดตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร	๑/๑๐	ครั้ง/ราย														
- สรุปผลการอบรม																
๕. พัฒนาทีมงาน																
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก																
๖. ติดตามประเมินผลผลิตรายงาน																
๖.๑ การรายงานความก้าวหน้า																
๖.๒ สรุปผลการดำเนินงาน																

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เดิม นายโปง พิมานรัมย์ มีการทำการเกษตรโดยใช้ประสบการณ์และวิธีเดิม ๆ ที่สืบทอดกันมา ผลผลิตก็พอขายได้ แต่บางปีก็เจอปัญหาเยอะ ทั้งโรคแมลงระบาด ฝนแล้ง น้ำท่วม ต้นทุนปุ๋ยและยาที่สูงขึ้นทุกปี จนบางครั้งรายได้แทบไม่เหลือกำไร พอได้มีโอกาสไปเข้าร่วมอบรมกับทางสำนักงานเกษตรอำเภอ และได้เห็นตัวอย่างจากเกษตรกรที่นำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การปลูกพืชแบบใช้น้ำหยด การวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ รวมถึงการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อฟื้นฟูดิน สิ่งที่ทำให้ตัดสินใจเปลี่ยนจริง ๆ ก็คือ อยากให้ครอบครัวมีความมั่นคง ไม่ต้องเสี่ยงเหมือนเดิม และอยากสืบสานอาชีพเกษตรให้ลูกหลานเห็นว่าถ้าทำอย่างมีหลักวิชาการ มันสามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างภาคภูมิใจ จึงพยายามเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และนำมาปรับใช้กับแปลงของตัวเอง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี ลดต้นทุน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ในพื้นที่อำเภอห้วยราช มีการปลูกข้าวหอมมะลิแบบใช้วิธีดั้งเดิม อาศัยประสบการณ์และการสังเกตเอาเอง ผลผลิตก็พอขายได้ แต่ปัญหาที่เจอบ่อยคือ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ คุณภาพเมล็ดไม่สม่ำเสมอ ต้นทุนค่าปุ๋ยและค่ายาสูงมาก อีกทั้งบางปีเจอภัยแล้งหรือฝนตกไม่ตรงฤดูกาล ทำให้เสียหายเยอะ สิ่งเหล่านี้ผลักดันให้หันมาใช้หลักวิชาการ เช่น การวิเคราะห์ดินก่อนปลูก การใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ การจัดการน้ำอย่างมีระบบ รวมถึงการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ ผลที่ได้คือ ผลผลิตดีขึ้น ข้าวมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และสามารถขายได้ในราคาที่ดีกว่าเดิมรายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

นายโปง พิมานรัมย์ เกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งในการผลิตข้าวเกษตรต้นแบบเองมีการวางแผนการลดต้นทุนการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ด้วยการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อใช้เองในกิจกรรมการปลูกข้าว เป็นการช่วยลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมี ร่วมกับการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต ส่งเสริมการใช้สารไตรโคเดอร์มาแทนใช้สารกำจัดเชื้อราในนาข้าวในขั้นตอนการทำงาน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การปรับเปลี่ยนจากการทำนาหว่านเป็นการทำนาหยอดการทำนาหยอดเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคอีสานที่ปลูกข้าวหอมมะลิ ทั้งนี้ การทำนาหยอด เป็นวิธีการปลูกข้าวแบบใหม่ที่แตกต่างจากการปลูกหว่านแบบเดิม ตรงที่ใช้เมล็ดพันธุ์น้อยลง ทำให้ลดต้นทุนในการผลิต ซึ่งปกตินาหว่านจะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๒๕ ถึง ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ แต่นาหยอดใช้เมล็ดพันธุ์ ๗ ถึง ๑๒ กิโลกรัมต่อไร่ การปลูกข้าวนาหยอดช่วยให้เมล็ดพันธุ์มีอัตราการงอกที่ดี ข้าวที่ฝังในดินไม่ถูกทำลายด้วยสัตว์และแมลง เมื่อฝนตกจะมีอัตราการงอกสูง ซึ่งใช้หลักการเดียวกับนาดำ ผลผลิตที่ได้จะขึ้นเรียงกันเป็นแถวเป็นแนว สามารถบริหารจัดการวัชพืชได้ง่าย

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

หลักการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน คือ การใส่ปุ๋ยให้พืชตามความต้องการจริง ของดินและพืช โดยอ้างอิงข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อให้ได้ปริมาณและสัดส่วนธาตุอาหารที่เหมาะสมที่สุด ลดการใส่ปุ๋ยเกินความจำเป็น และช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้เต็มศักยภาพ

หลักการมีดังนี้

- เก็บตัวอย่างดินให้ถูกวิธี

เก็บดินจากความลึกที่รากพืชส่วนใหญ่ซ่อนไซ (เช่น ๐-๑๕ ซม. สำหรับพืชไร่ หรือ ๐-๓๐ ซม. สำหรับไม้ผล) เก็บจากหลายจุดในแปลงแล้วผสมให้เป็นตัวอย่างรวม เพื่อให้แทนสภาพดินเฉลี่ยของพื้นที่

- ส่งตรวจวิเคราะห์ดินในห้องปฏิบัติการ

วิเคราะห์หาค่า pH (ความเป็นกรด-ด่าง) ตรวจปริมาณธาตุอาหารหลัก (ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม) และธาตุอาหารรองที่จำเป็น แปรผลและกำหนดสูตรปุ๋ย อ้างอิงคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรหรือคู่มือการใช้ปุ๋ยของกรมวิชาการเกษตร กำหนดสูตรปุ๋ย (เช่น ๑๖-๒๐-๐, ๔๖-๐-๐, ๑๕-๑๕-๑๕) และปริมาณที่พอดีกับความต้องการของพืชและความอุดมสมบูรณ์ของดิน

- ใส่ปุ๋ยในเวลาที่เหมาะสม

ใส่ตามระยะการเจริญเติบโตของพืช เพื่อให้ธาตุอาหารถูกใช้ได้ทันที เช่น ใส่ไนโตรเจนช่วงแตกกอ ข้าว ใส่โพแทสเซียมช่วงข้าวตั้งท้อง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๗-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) แพะ จำนวน ๑๒ (ตัว)

๓.๒) แกะ จำนวน ๓ (ตัว)

๓.๓)จำนวน..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า เมล็ดพันธุ์ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าไถ	เป็นเงิน ๕๕๐ บาท/ไร่
๑.๒) เมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน ๒๗๐ บาท/ไร่
๑.๓) ปุ๋ย	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) เก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
๑.๕) ขนส่ง	เป็นเงิน ๑๕๐ บาท/ไร่
๑.๖) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒,๒๒๐ บาท/ไร่	
รายได้ ๖,๓๐๐ บาท/ไร่	

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จาก ข้าว ปศุสัตว์ (แพะ)

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๑๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน มุ่งหมายให้เกษตรกรประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ซึ่งผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน มีดังนี้

ด้านการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต เกษตรกรในพื้นที่ตระหนักถึงการลดต้นทุน โดยการลดใช้ สารเคมี ปุ๋ยเคมี ด้วยการปลูกบ่อเพื่อใช้เป็นปุ๋ยพืชสดเพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน และทำปุ๋ยน้ำเพื่อใช้ใน กิจกรรมการปลูกข้าว สามารถช่วยลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมีได้ มีการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาแทนการใช้สารกำจัดเชื้อราในนาข้าว ถือได้ว่าศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (ศพก.) มีส่วนช่วยในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกรในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) การจัดการพื้นที่ ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสม (Zoning) วิเคราะห์สภาพพื้นที่/สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการใช้เมล็ดข้าวพันธุ์ดี การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการศัตรูพืช

๒) ส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐาน GAP /อินทรีย์

๓) การใช้ประโยชน์เต็มประสิทธิภาพ จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทำปุ๋ยหมัก/ไถกลบตอซัง ฟางข้าวอัดก้อนเป็นอาหารสัตว์ ลดการใช้สารเคมี ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปรับปรุงบำรุงดินส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ กำจัดศัตรูพืช

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ส่งผลให้เกิดประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

๑) ด้านการอนุรักษ์ดิน

ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น และป้องกันปัญหาดินเสื่อมโทรม ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและปรับปรุงโครงสร้างดิน

๒) ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิดและการปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและลดการแพร่ระบาดของศัตรูพืช ใช้วิธีควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) เพื่อลดการใช้สารเคมีรุนแรง

๓) ด้านการลดมลภาวะและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว เศษพืช และมูลสัตว์ โดยนำมาผลิตเป็นปุ๋ยหมักหรือนำหมักชีวภาพ ลดการเผาตอซังและเศษวัสดุการเกษตร เพื่อลดปัญหามลภาวะทางอากาศและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) ใช้ชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมีสังเคราะห์เพื่อลดการปนเปื้อนในดินและน้ำ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอำเภอที่มีพื้นที่ขุดดินที่เหมาะสมในการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๘๔,๓๒๑ ไร่ ผลผลิตข้าวแต่ละปีของอำเภอห้วยราช ออกสู่ตลาดกว่า ๓๐,๐๐๐ ตัน เมื่อผลผลิตล้นตลาด ประกอบกับคุณภาพผลผลิตไม่ดี ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ตรงตามความต้องการของตลาด ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าผลผลิต เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอย่างยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ศพก.จะมีฐานเรียนรู้ต่างๆให้เกษตรกรทั่วไปเข้าไปเรียนรู้แล้วยังเป็นสถานที่จัดการอบรม/ประชุมของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานภาคีต่างๆ ได้แก่สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยราช กรมส่งเสริมการเกษตร การให้บริการ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเกษตรกรการประชาสัมพันธ์ และแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่ แก้ไขปัญหาด้านการผลิตข้าวไม่ได้คุณภาพ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเกษตรกร และที่สำคัญคือเป็นกลไกการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ เน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ โดยยึดหลัก"ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้" ในประเด็นการยกระดับ เกษตรกรไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ โดยคำนึงถึงถึงการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่
การดำเนินการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอห้วยราช คณะกรรมการแปลงใหญ่ระดับอำเภอ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานจากภายนอกที่ไม่ใช่หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เข้ามาร่วมบูรณาการการทำงาน และให้ความรู้ภายใน ศพก. อีกด้วย ซึ่งผลสำเร็จจากการบูรณาการการทำงานร่วมกันของ คณะกรรมการต่างๆ และหน่วยงานภาคี ส่งผลให้ ศพก. มีการขับเคลื่อนการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มีความ เข้มแข็ง และเห็นผลเป็นรูปธรรม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑. ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้านศพก. ขับเคลื่อนและเชื่อมโยงการดำเนินงานกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่งเสริม และพัฒนาการให้บริการของเครือข่าย ศพก.

๒. มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงานของ ศพก. ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาจรวมถึงการจัดกิจกรรม การอบรม การศึกษาดูงาน และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ

๓. ประธานต้องตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกรและ ศพก. ที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่ามีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

๔. ประธานมีหน้าที่ตรวจประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. แต่ละแห่งตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และคัดเลือก ศพก. ที่มีผลการดำเนินงานดีเด่นเพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นขวัญกำลังใจ

๕. มีบทบาทในการให้คำแนะนำและปรึกษาแก่เกษตรกรในการพัฒนา ศพก. เช่น การปรับปรุงเทคนิคการผลิต การจัดการฟาร์ม การตลาด และการบริหารจัดการ

๖. รับผิดชอบทำให้ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนา ศพก. เช่น การจัดประชุมเครือข่ายคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชนด้านการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ดำเนินการผ่านวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองชัยศรีนาแปลงใหญ่ ซึ่งมี เป้าหมายในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนด้วยการรับซื้อข้าวกับสมาชิกในราคาที่สูงกว่าพ่อค้าคนกลาง สมาชิกยังได้รับเงินปันผลจากผลกำไรของกลุ่มและสมาชิกมีรายได้จากการจ้างงานของกลุ่ม เป็นการสร้างระบบเศรษฐกิจที่เกิดจากฐานรากของชุมชน เป็นแนวทางทำให้เกิดความยั่งยืนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งการรวมกลุ่มทำให้เกิดพลังต่อการพึ่งพาตนเอง กลุ่มแบ่งส่วนผลกำไรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยการสนับสนุนกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน เป็นการช่วยในการปลูกฝังทัศนคติที่ดีด้านการเกษตรให้กับเยาวชน อีกทั้งยังมีการบริจาคให้กับวัดในชุมชนเพื่อสนับสนุนศาสนาอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่เชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน สร้างพลังความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้มีความรู้และทักษะด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เกษตรกรในด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ เพื่อเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิตกล้าตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของศูนย์อย่างโปร่งใสและตรวจสอบ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

อุทิศเวลาและทรัพยากรส่วนตัวเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของ ศพก. และเครือข่ายเกษตรกรให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ และฝึกอบรมแก่เกษตรกรโดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทน มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

การทำงานทุกภารกิจต้องตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมุ่งมั่นทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นางนงนภัส ไกรพิมาย เกษตรอำเภอยุทธราช
๒. นายวิวิทย์ จิตติธาดา ประธานแปลงใหญ่ระดับอำเภอ
๓. นางสาวปวิธรรักษ์ คำจร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๔. นายธนะพงศ์ บุรณะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียนหลังดำเนินการ เป็นการเรียนรู้เพื่อการดำเนินงานในครั้งต่อไป โดยการถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง (Story Telling) เป็นการเรียนรู้ก่อน หรือระหว่างทำกิจกรรมด้วยการให้ผู้มีความรู้จากการปฏิบัติ ปลอดภัยความรู้ที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวออกมาแลกเปลี่ยนความรู้

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

อุปสรรคของการดำเนินงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับช่วงระยะเวลาของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมกับผู้ปฏิบัติงานและคณะทำงานมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่ตรงตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากภาระงานของคณะทำงานมีจำนวนมาก ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.